

Τηλεφωνική επικοινωνία Πομπέο - Τσαβούσογλου

Με την αποκλιμάκωση διαρκείας να παραμένει ζυγούμενο και την κατάσταση στην Ανατολική Μεσόγειο να εξακολουθεί να ανησυχεί τη διεθνή κοινότητα, χθες ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Μάικ Πομπέο είχε τηλεφωνική επικοινωνία με τον τούρκο ομόλογό του Μεβλούτ Τσαβούσογλου. Στο επίκεντρο της συνομιλίας - σύμφωνα με το τουρκικό πρακτορείο Anadolu - βρέθηκαν οι εξελίξεις στην

Ανατολική Μεσόγειο και η Κύπρος, όπου την περασμένη βδομάδα ο Πομπέο πραγματοποίησε επίσκεψη, στέλνοντας σαφή μηνύματα προς την Αγκυρα. Αν και χθες το βράδυ δεν δίνονται περισσότερες λεπτομέρειες, η κρίσιμη κατάσταση που έχει δημιουργηθεί στην περιοχή η τουρκική επιθετικότητα καθώς και η εμπλοκή άλλων διεθνών παικτών στις εξελίξεις δείχνει να αυξάνει το ενδιαφέρον των ΗΠΑ.

ο οποίος μετά την Αθήνα προγραμματίζει να βρεθεί σε Κύπρο και Μάλτα στο πλαίσιο της προετοιμασίας της ειδικής Συνόδου Κορυφής. Μετά την κατ' ιδίαν συνάντηση Μπιστότσκι - Μισέλ αναμένονται κοινές δηλώσεις από το Μαξίμου, χωρίς όπως όλα δείχνουν να αλλάξει το δόγμα «τέλος προκλήσεων, αρχή των συζητήσεων» του Πρωθυπουργού. Στην Αθήνα φτάνει σήμερα και ο αιγύπτιος ΥΠΕΞ Σάμεχ Σαΐκρι, ο οποίος επίσης αναμένεται να έχει σειρά επαφών με τον Πρωθυπουργό και τον ΥΠΕΞ Νικό Δένδια στον απόηχο των εξελίξεων. Χαρακτηριστικές ήταν πάντως και οι αναφορές του εκπροσώπου της Κομισιόν Πίτερ Στάνο ότι «δεν αλλάζει τίποτα από το βασικό μήνυμα το οποίο τέθηκε από τους υπουργούς Εξωτερικών όταν συναντήθηκαν στο Βερολίνο» και ότι «η ΕΕ χρειάζεται να δει το τέλος των μονομερών ενεργειών στην Ανατολική Μεσόγειο».

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΝΑΤΟ. Να σημειωθεί ότι σήμερα στρατιωτικοί Ελλάδας και Τουρκίας θα προσέλθουν στο αρχηγείο του ΝΑΤΟ στις Βρυξέλλες προκειμένου να κατατεθούν οι θέσεις της Αγκυρας επί των ελληνικών σχολίων αναφορικά με την πρόταση του γενικού γραμματέα της Συμμαχίας Γενς Στόλτενμπεργκ. Στόχος σύμφωνα με διπλωματικές πηγές των Βρυξελλών είναι να υπάρξει ένα τεχνικό κείμενο αρχών, με την Αθήνα να ζητά από το ΝΑΤΟ να σημειωθεί στο κείμενο και να ζητήσει της αποκλιμάκωσης. Η σημερινή συνάντηση δεν χαρακτηρίζεται έναρξη διαλόγου και ακολουθεί τις δύο προηγούμενες κατά τις οποίες επιδόθηκε το κείμενο Στόλτενμπεργκ στις δύο πλευρές και στη συνέχεια η ελληνική πλευρά κατέθεσε τις παρατηρήσεις της την περασμένη εβδομάδα.

Αντιφατικά μηνύματα από την Αγκυρα

Εφικτή η ειρηνική επίλυση προβλημάτων, λέει ο Καλίν. Το «Οruc Reis» επέστρεψε για συντήρηση, αναφέρει ο Τσαβούσογλου

ΤΟΥ ΜΑΝΟΥ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΑΚΗ

Αντιφατικά μηνύματα εκπέμπει η Αγκυρα μετά την επιστροφή του «Οruc Reis» από προχθές στον κόλπο της Αττάλειας και τη μη ανανέωση της NAVTEX. Από τη μία, ο εκπρόσωπος της τουρκικής προεδρίας, εξ απορρήτων του Ερντογάν, Ιμπραήμ Καλίν, και από τα πρόσωπα-«κλειδιά» για το ενδεχόμενο επανέναρξης των διερευνητικών επαφών, κάνει λόγο για εφικτή «ειρηνική επίλυση των προβλημάτων». Και από την άλλη, ο τούρκος υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου ρίχνει και πάλι λάδι στη φωτιά υποστηρίζοντας πως η απόσυρση του «Οruc Reis» από την περιοχή του Καστελλορίζου έγινε για λόγους συντήρησης. Ειδικότερα, ο Καλίν με ανάρτησή του χθες στον προσωπικό του λογαριασμό στο Twitter κάλεσε την Ελλάδα και την ΕΕ να μην αφήσουν «να χαθεί η ευκαιρία που δόθηκε στη διπλωματία» σημειώνοντας πως «πρέπει να κάνουν αμοιβαία βήματα». Και συμπλήρωσε πως «είναι εφικτή ειρηνική επίλυση των προβλημάτων στην Ανατολική Μεσόγειο. Θα συμβάλουν θετικά οι δίκαιες, ολοκληρωμένες και λογικές προσεγγί-

σεις. Η Τουρκία δεν έχει βλέψεις στα εδάφη κανενός, όμως έχει την απορροιστικότητα να μην επιτρέψει να καταπατηθούν τα δικαιώματά της». Λίγο αργότερα όμως ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου σε συνέντευξή του ισχυρίστηκε ότι η επιστροφή του «Οruc Reis» στην Αττάλεια δεν πρέπει να ερμηνευθεί ως οπισθοχώρηση της Αγκυρας. Όπως εξήγησε, δεν εκδόθηκε «νέα NAVTEX, επειδή το «Οruc Reis» χρειάζεται συντήρηση. Δεν υπάρχει κανένας λόγος για νέα NAVTEX υπό αυτά τα δεδομένα». Μάλιστα ο τούρκος ΥΠΕΞ κάθε άλλο παρά διάθεση για διάλογο έδειξε αφού αναφέρθηκε εκ νέου με προσβλητικά σχόλια για τη χώρα μας. Είπε χαρακτηριστικά ότι η Ελλάδα «ενεργεί και κινείται σαν μικρή χώρα», ενώ προέβλεψε ότι η ΕΕ δεν θα επιβάλει κυρώσεις στην Τουρκία στη Σύνοδο Κορυφής.

ΣΕ ΕΠΙΦΥΛΑΚΗ. Πάντως οι ελληνικές Ενότητες Δυνάμεις, σύμφωνα με πληροφορίες, παραμένουν σε επαγρύπνηση στην ευρύτερη περιοχή του Καστελλορίζου. Μπορεί μετά την αποχώρηση του «Οruc Reis» να υπήρξε μετακίνηση τουρκικών πολεμικών πλοίων προς τα παράλια, εντούτοις σημαντικός αριθμός δεν έχουν επιστρέψει στους ναυστάθμους της Τουρκίας.

Διάλογος με ορίζοντα τη Χάγη

News analysis

Ανοιξε τελικά ο δρόμος για την έναρξη του διερευνητικού διαλόγου μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας; Με τελικό στόχο την επίλυση των προβλημάτων είτε μέσω διαπραγματεύσεων είτε με την παραπομπή τους στη διεθνή δικαιοσύνη (Διεθνές Δικαστήριο Χάγης - ΔΔΧ); Κανείς δεν μπορεί να απαντήσει με κατηγορηματικότητα. Η Τουρκία έκανε ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της αποκλιμάκωσης και εκτόνωσης της έντασης με την απόσυρση του «Οruc Reis» από την επίμαχη περιοχή και δεν εξέδωσε νέα Navtex. Εάν αυτή η διαδικασία ολοκληρωθεί με την απόσυρση όλων των πολεμικών σκαφών και παράλληλα σταματήσει και η τοξική ρητορική,

τότε δημιουργούνται όντως οι προϋποθέσεις για την έναρξη του διαλόγου. Ο Πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης ήταν κατηγορηματικός επί αυτού. Η Ελλάδα είναι έτοιμη για τον διάλογο. Το γιατί ο Ερντογάν έκανε τώρα αυτή την κίνηση αποκλιμάκωσης θα έπρεπε να είναι λίγο - πολύ σαφές: γιατί πάνω απ' όλα η Τουρκία δεν έχει την πολυτέλεια να έλθει σε πλήρη ρήξη με την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) ακολουθώντας μια άκαμπτη επιθετική πολιτική. Και με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο να απειλεί με την επιβολή κυρώσεων (στις 24 Σεπτεμβρίου) που θα μπορούσαν να πλήξουν την τουρκική

οικονομία. Ο σχετικός κατάλογος των κυρωτικών μέτρων είναι αρκετά σκληρός για μια οικονομία η οποία αντιμετωπίζει τεράστια προβλήματα. Ουσιαστικά καταρρέει.

Από την άλλη μεριά και η πλειοψηφία των κρατών - μελών της Ένωσης με επικεφαλής τη Γερμανία δεν είναι ιδιαίτερα πρόθυμη να προχωρήσει σε κυρώσεις καθώς εκτιμά ότι μάλλον δεν πρόκειται να αποδώσουν τα προσδοκώμενα: να αλλάξουν δηλαδή τη συμπεριφορά της Τουρκίας. Με άλλα λόγια και τα δύο μέρη, Τουρκία και ΕΕ, εκτιμούν ότι είναι παγιωμένα το ένα στην ανάγκη του άλλου και ως εκ τούτου θα πρέπει να βρουν τη φόρμουλα να συνυπάρχουν. Και μάλλον θα τη βρουν έστω και την τελευταία στιγμή, στις 23 Σεπτεμβρίου, την παραμονή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου. Και έτσι κυρώσεις μάλλον δεν θα υπάρξουν. Το αντίθετο, μπορεί να υπάρξει ένα πακέτο μέτρων - εάν ο Ερντογάν συνεχίσει τη διαδικασία αποκλιμάκωσης - που θα δελεάζει την Τουρκία για μια στενότερη σχέση με την Ένωση. Ως εκ τούτου το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που είχε μέχρι σήμερα χορηγηθεί ως το «Συμβούλιο των κυρώσεων», μπορεί να καταλήξει να λειτουργήσει ως το «Συμβούλιο της επανασύμβασης» (re-engagement) με την Τουρκία. Αυτό ακριβώς επιδιώκει άλλωστε η Γερμανία (αλλά και Ισπανία και Ιταλία). Και φαίνεται ότι τελικά θα μπορούσε να συμπράξει και η Γαλλία. Ηδη ο πρόεδρος Μακρόν έχει μετριάσει τη σκληρή ρητορική του απέναντι στον Ερντογάν.

Κάτω από τις προϋποθέσεις αυτές, η Ελλάδα δεν θα είχε λόγο να αντιπαλέψει. Πολύ περισσότερο εάν μέσα στις επόμενες μέρες προχωρήσει η διαδικα-

σία αποκλιμάκωσης και διασφαλισθεί η έναρξη του διερευνητικού διαλόγου. Βέβαια και η ελληνική πλευρά θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτική. Να αποφύγει οποιαδήποτε άκαιρη κίνηση, η οποία θα μπορούσε να δώσει πρόσχημα στην Τουρκία να торπιλίσει την έναρξη του διαλόγου.

Ο Πρωθυπουργός τονίζει ότι οι διερευνητικές συνομιλίες θα έχουν ως αντικείμενο μόνο τον «οριοθέτηση των θαλασσίων ζωνών», εννοώντας την υφαλοκρηπίδα και ΑΟΖ (όχι επέκταση χωρικών υδάτων ως κυριαρχικό δικαίωμα). Η Τουρκία μάλλον θα εμμένει σε ευρύτερη ατζέντα. Ας σημειωθεί εδώ ότι ο πρώτος κύκλος του διερευνητικού διαλόγου (2002 - 2004) είχε πράγματι ευρύτερη θεματολογία καθώς δεν ήταν τυπική διαπραγμάτευση. Αλλά κι αν ακόμη περιοριστεί στον οριοθέτηση υφαλοκρηπίδας/ΑΟΖ, θα είναι μάλλον πολύ δύσκολο δεδομένων των θέσεων των δύο πλευρών να καταλήξει σε συγκλίσεις ικανές να οδηγήσουν σε τυπική συμφωνία. Επομένως η επιλογή της προσφυγής στο Διεθνές Δικαστήριο με συνοπτικές διαδικασίες των δύο χωρών (οφείλει να) είναι η αναγκαία εναλλακτική προσέγγιση.

Αυτό όμως που να είναι σημαντικό είναι να γίνει το πρώτο αποφασιστικό βήμα: να αρχίσει ο διάλογος. Και όσο συντομότερα δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για μια απευθείας συνάντηση Μητσοτάκη - Ερντογάν τόσο το καλύτερο...

Ο Π.Κ. Ιωακειμίδης είναι ομ. καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών, πρώην προέσβουτος - ούμβουλος του ΥΠΕΞ, μέλος της Συμβουλευτικής Επιτροπής του ΕΛΙΑΜΕΠ

ΕΥΡΩΠΕΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ